

Кирил ЦАНКОВ (Велико Търново)

ПРОФ. РУСИН РУСИНОВ КАТО АНТРОПОНИМИСТ

Русин Русинов е роден на 12 февруари 1930 г. в с. Кръшно, община Дралфа (в днешната Русенска област). Завършил е средно образование в Попово (1948), а българска филология – в Софийския университет (1952). Работил е като гимназиален учител (1953 – 1956), като методист в Общински съвет – Попово (1956 – 1959), и в Окръжния съвет – Търговище (1958 – 1959). От 1959 до 1964 г. е преподавател в Шуменския учителски институт, а от 1964 г. е асистент по съвременен български език във Великотърновския университет "Св. Св. Кирил и Методий" (тогава ВПИ "Братя Кирил и Методий"). Специализирал е в Полша (Краков – 1967) и в Русия (Санкт Петербург – 1972, и Москва 1975 и 1978). Бил е ръководител на Катедрата по българско езикознание, заместник-декан и декан на Филологическия факултет, заместник-ректор на Великотърновския университет, директор на Международния летен семинар за чуждестранни българисти и слависти към ВТУ. В момента на предаването на този материал за печат той е ръководител на Катедрата по съвременен български език в университета.

Избран е за доцент във Великотърновския университет през 1971 г. (хабилитационният му труд е *Адективните словосъчетания в съвременния български книжовен език*), а от 1982 г. е професор.

Професор Русинов чете лекции по съвременен български език (фонетика, лексикология, синтаксис) и по история на новобългарския книжовен език; водил е спецкурсове по българска лингвистична историография, художествена литература и книжовен език, методика на научните изследвания по история на новобългарския книжовен език, из проблематиката на градските културни говори през Възраждането и др. Чел е лекции и в някои чуждестранни университети – в Москва, Санкт Петербург и Львов.

Научните му интереси са разностранни. Основните научни области, в които работи са: история на новобългарския книжовен език, съвременен български език, езикова култура, езиково строителство, стилистика на българския език, проблеми на обучението по български език.

Съавтор е на *Академична граматика на съвременния български книжовен език* (т. II, 1983); участвувал е в значителен брой научни прояви у нас и в чужбина – славистични конгреси (София, Краков), международните конгреси по българистика в София, различни конференции и симпозиуми (София, Велико Търново, Краков, Крайова, Львов, Полтава, Будапеща и др.).

Автор е на внушителен брой публикации (над 500), между които книги, монографии, студии, учебници, статии, рецензии, езикови бележки. С преподавателската си дейност и с научните си изследвания проф. Р. Русинов се представя пред научната общественост като един от видните български езиковеди.

Видно място в научната продукция на професор Русинов заема ономастиката. И по-точно онзи дял от нея, който се занима с личните и фамилни имена – антропонимията.

Първите публикации на Р. Русинов, свързани с ономастиката, са кратки бележки, посветени на правописа, правоговора и произхода на отделни лични и фамилни имена: *Произход на името Албена* (Бълг. език, XV, 1965, № 1, 1967), *Фамилното име на Петър Берон* (Бълг. език, XXI, 1971, № 5, 469–470). Специално внимание той обръща на ударението: *Индже или Инджѐ* (Бълг. език, XVI, 1965, № 5, с. 65), *Мястото на ударението в някои фамилни имена* (Бълг. език, XXII, 1972, № 4, 372–374) и – В: *Родна реч. Сборник по проблемите на езика и стила на радиопредаванията*. С., 1973, 117–118), *За ударението на фамилните имена с наставка -овски (-евски)* (Бълг. език, XXIII, 1973, № 1–2, 117–119), *Възрожденски данни за преместване на ударението върху наставката -ов в някои фамилни имена* (Бълг. език, XXIV, 1974, № 2, 191–192).

Тук трябва да се каже, че проф. Русинов остава верен на идеята за популяризация на езиковедската наука, която носи от младите си години и продължава да публикува научнопопулярни материали и в зряла възраст. По този начин той запознава по-широки кръгове от българската общественост с редица частни въпроси на ономастика. Ето няколко заглавия: *Отново за правописа на името на Алековия литературен герой Бай Ганьо* (Бълг. език, 1987, № 5, 425–427); *За произхода на личното име Мана* (Бълг. език, 1990, № 3, 226–227); *Семейство и*

фамилно име (Бълг. език, ХLI, 1991, № 2, 177–178); *Асеновци или Асеневици* (Добро утро, В. Търново, № 59, 5 април 1994).

Интерес представляват и изследванията на проф. Русинов с краеведска насоченост, посветени преди всичко на град Елена: *Фамилните имена на еленчани през Възраждането* (Народен глас, Ловеч, № 95, 18 май 1989); *Из старинната еленска антропонимия. Икономовци през Възраждането. Фамилното име Робовци* (Архив за поселищни проучвания, II, В. Търново, 1993, № 3–4, 90–97); *Родът Кършовци в Елена. Фамилното име Кършовски. Фамилното име Шипковенски* (Архив за поселищни проучвания, II, В. Търново, 1993, № 3–3, 104–106).

Между публикациите на Р. Русинов в областта на антропонимията централно място заемат статиите му, посветени на формирането и развоя на българските фамилни имена. За отбелязване е, че най-значителните от тях са излезли в специализираното полско издание “*Onomastica*” — *Становление фамилий в современном болгарском литературном языке* (Onomastica, Kraków, XIX, 1974, 141–146); *Отношение между прозвищни и фамилни имена в българския език през Възраждането* (Onomastica, Kraków, XX, 1975, 231–238); *Опит за използване на един тип прозвища като фамилни имена през Възраждането* (Onomastica, Kraków, XXI, 1976, 233–237); *Фамилии с суффиксом -ски в българском языке* (— In: Proceedings of the 13th International congress of Onomastic Sciences, Kraków, August 21–25 1978, Warszawa – Kraków, 1982, 327–333).

Статиите на Русин Русинов за фамилните имена представляват най-важният му принос в българската ономастика, но наред с тях съществено място заемат и публикациите му за личните имена на българите, например: *Български антропоними от числителни имена* (Бълг. език, XXXIX, 1989, 458–466); *Из българската антропонимия (I). А. Лични имена от глагола меня, стб. мѣнитѣ* (Език и литер., 1989, № 6, 88–91); *Произход и разпространение на някои лични имена* (— В: Състоянието и проблеми на бълг. ономастика. Т 2. Велико Търново, 1994, 113–131).

Макар и публикациите в областта на антропонимията да представляват сравнително малка част от богатото езиковедско творчество на Русин Русинов, те заемат важно място в българската ономастика, като открояват значителния принос на своя автор в изследването на личните и фамилните имена у българите.

Използувана литература:

1. Г а л и з о в а, Ст., П. Данаилова, В. Филипова, Л. Паскалева. Биографско-библиографски сборник (1963 – 1988). I. Филологически факултет. Велико Търново, 1988, 74–99.
2. Ч о л е в а А., Н. Бечева, Ф. Кокаличева, Л. Лазарова. Библиография на българската ономастика (1971 – 1980). Велико Търново, 1980.
3. П ъ р в е в, П р. Създатели и творци на българското езиковедно знание. С., 1987, 288–290.